ދިވެހިތާރީޚުގެ ބޮޑުއިން
ދަރުސް 3

ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިސްލާމްދީން ފެތުރެއްވި އަބުލްބަރަކާތުލް ބަރުބަރީ
ތަބްރީޒީ (2)

= މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ލުޠުފީ =

> އަންނަނިވި ލިޔުމަކީ އަލްއުސްތާޛު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ލުޠުފީ ފޮނުއްވުމުން. ވަގުތީ ރާއްޖޭގެ 40 ވަނަ ބަދަލުގައި ސާއިރުކުރެވި ވަޒީ ލިޔުމުގެ. އެހެން ދުވަހެއް ކުރިއަށް އޮތް ޞަފްޙާގައި ލިޔުން ތަކެއް ގެނެސް ވިދާޅުވި ބައެއް މަސްއަލަތަކާއި ބެހޭ ގޮތުން ޝާއިޢުކުރެއްވި ލިޔުމެވެ. އިސްލާމްދީން ލިޔުއްވުން ތަކެއް ދެއްވާފައެވެ.
>
> - މުޙައްރިރު -

ތާޖުއްދީނުގައި އޮންނަގޮތުން

"لَمَّا أراد الله تعالى أن يَمُنَّ عَلَى أهل قطر ذيبا محل باخراجهم من ظلمات الكفر والجهالة وإنقاذهم من خبائث الشرك والضلالة والهائم عن عبادة الأصنام ووارشادهم إلى دين الاسلام، بعث في خاطر القطب الرباني والسر الروحاني شيخ المشائخ الورع الزاهد الكامل العالم الفاضل الشائخ الولي الكبير الجلي العارف بربه القادر العلى مولانا وقد وتنبا

وعمدتنا الشيخ يوسف
شمس الدين التبريزى أن يتوجه
إلى قطر ذيبا محل المذكور
فغاب عن بلدة تبريز ثم ظهر فى
ذيبا محل فدعى الناس إلى دين
الأسلا وهم فى غفلة معرضون
وفى عبادة الأوثان مكبون. فما
آمن منهم أحد بالله وحده حتى
أراهم الشيخ المذكور كراماته
الباهرة. حُكِيَ أنه أريهم دابة
عظيمة هائلة يكاد رأسها يلصق
عنان السماء فخافوا منها خوفًا
شديدًا فآمن السلطان ومن
معه وسائر من فى محل كلهم
أجمعون. فسماه الشيخ السلطان
محمد ولقبه الديي سرى بوناديت
ثم ارسل السلطان نفرًا من
أصحابه إلى جزائر القطر كلها
ليدعوا أهليها إلى دين الأسلام
فدخلوا فى دين الأسلام طوعا
وكرها، فما بقى فى تلك الجزائر
كلها الامسلم، وكان إسلام
هذا السلطان محمد وأصحابه
على يد الشيخ يوسف شمس الدين
التبريزى اثنا شهر ربيع
الآخر ٥٤٨ سنة من هجرة ...”

(تاج الدين ص 29)

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الله سبحانه وتعالى [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ދިވެހިރާއްޖެއިން ފައްދު ފޮއްޗެއެވެ. ދޭން
އެކަތަރާގެ ފުރަން އެބައިމީހުންނަން (ދިވެހިންނަކަށް)
އިސްލާމްދީން ހިންގަވައިދެއްވުމެވެ. އެކަތަރާގެ
ފާތުރާގެ ކަރާމާތް ތަކެއްގެ ތެރޭގައި ފާޑަކަށް ބޮޑު
ކަރާމާތެއް ދަރުކަނޑަށް ފުރުމުގެ ދަނޑުދާން އެކަކަ
ވެސް އިސްލާމްދީނުގައި ދެމިހުންނެވި އެބައިމީހުން ތަބާ
ކަންތައް ތަށް ނުލަތިއެވެ. އެބައިމީހުން ތަބާ
ކުރުން އެބައިމީހުން ތަބާ ދީނުގައި ބޮޑަށް ކުރައްވާ ކަން
ކުރުން ވަރަށް ގަޔާ އެދުރުވެގެން ދަރިވަރުން ކުރެއްވެ. އަދި
އެއާއި ކަރަގެ ފުރާގެ ދަރައްކަމުން ފުރަގަސް
ދިރޭނުހުރެ. ބޮނޑިބަތް. އެދުގައި އާދޭސް ބޮ
ބޮޑު ހައި ތަރި އަތޮޅުބޮޑު ދަރައްބައި އެކަތަރާގެ-
ފާނު އެބައިމީހުންނަށް ދައްކަވައިދެއްވެ. ކަރަށް-
ފާނަށް، އެކަތަރާގެ އަތޮޅުގައި ދިރިހުރި ގަޔައިބަރު
ސާރި އަތިރިމާތާގެ އަހަރުން އެދާއްބަރޯ ގަބު
ބިނާގެ ބޭކާލުން އިސްލާމްދީން ފެއްޖެއެވެ.
މަޝްހޫރު ރައީސް ރަދުންނަށް އިސްލާމް ނަގަން
ދެއްކިއެވެ. ދިވެހިބަހުން އެކަތަރާގެ ނަގަން
ފެހިކި ސިފައިބޮޑު ވަނަ ދިރިއްގައެވެ. އެވަނ
އެކަތަރާގެ އަރިސް ބޮޑުކަނާ ރާއްޖޭ ތެރެގެ
ހިރިގައި ރަތުވަކަށް ފާނުއަރި ރާއްޖެ ތެރޭގެ
މީހުނަށް އިސްލާމްދީން ހަދަހަމަވެއެވެ.
އެބައިމީހުން އަދުއްލަ އިސްތިހާރުގެ އާދި
ހަރުކުރި ތަކުރު ބާރުގައި ދިނަށްވެނީ. މުޅި
ރާއްޖޭގައި އިސްލާމްދީން މިނީމާ ދުރެތުކެޖެ
އެވެ. މި ބައްދަލު ހަރަސްގެ ފާނާއި އެ
ހަދުރުގެ އަރިހުގައި ވާހުތިނުން ސަލާމް
ދުސްތޫރީ ފުސާ އަލީހުން ބޮޑު ހަރަކާތް

އަތޮޅުގެ ގައުމީ ދެކުނު އިސްލާމްދީން ފަވާދެވިގެ
ގެ ޗާޓަކުން 548 ވަނަ އަހަރު ސަރުހައްދު
ދާއިރާގެ ހެދުނު ގޮތްތަކެއްވެ. ......)

● ތާރީޚުގައި ދުނިޔޭގެ ބާރުގަދަ ވަގުތު
ޖެހިބޮޑު ފޮނުއްވި އަރިހަށް ކަނަކަށް ކުރިއަށްދާނެ.
ގެސްޓު ދަނޑިދަނޑި 1834 ވ. ވަނަ އަހަރު ރާއްޖޭ
ސާރވޭ ކުރަން އައި ޖީމްސް ދޫކުރުމުގެ ރަސްކަނުން
ކަޕްޓަން މޮރެސްބީ ޗާޓުތައް ފިޔަވައި ކުރިޔަށް ދާނުވާ
އާއި ޗާޓު ބަޔާން ހަރުގެ ދިވެހިރާއްޖޭ ގައި
2 އަހަރާއި ހަތަރު މަސްދުވަހު ހޭދަކުރެއްވި އެބަކި
ދިނުމާއި ގޮތުގެ ބޭހެއް ކޮށްފައި ދިވެހި
ރާއްޖެއާ ބަހާމެހެން. އެމީހުންނަށް ދިއުމަކީ
ހިންގުމުގެ ތެރެއިން ރާއްޖޭ އިސްލާމްދީ
ގޮތުގެ ދިރިއުޅުއްވާ ބައެވެ. ކަމިސާލަކަށް
ހުއްޓުވަމުން އެބައިމީހުން (ދިވެހިން) ބޮޑު
ގޮތުގައި ގޮތުގެ ގާތްގަނޑަކަށް 400 އަހަރު ކުރީން
އެބައިމީހުން އިސްލާމްދީނުގެ ފުރަތަމަ ހުން
ދިނުން ކަމަށްވާ ބޮޑުތަން އެބައިމީހުން ބަލަން. އެކަމާ
ނަމަވެސް ތަރިބޭނުން އެވެ. އެކަމާ ތަރުގޭ ނަމަވެ
ފެސް ހަމަ މިހެވެ. މިބަސް ތަރިބޭނުން ގެހުރި
ހެވި މާނަގެ އެވެ. އެބޭނުމަށް މާދު މިހުން ވަރަށް
ކަމުގެ ހިތްގައިގެ ތަރަގެ ފޭސްބޮޑު ފަރާތުން ހުންނާނެ.
"ދިވެހިން ބޮޑުގެ ހާގައި ތަރިބޭނުން އެހެރަން
(ވާޖިބަކަށް) ވަޒަދުގައި ޖެހިލުންވާ ހިނގުމަށް.
އެކަމާ އަވަސް ހަމަވި މާޔާގެއެވެ. އެއަހަރު ވަރު
އެކަމާގެ ހަރަގެ ބޮޑުވާ ތަރިބޭނުން ހިދަށް
ދިވެހިރާއްޖޭ އަށް އެއްބަޔަކީ. ދުށް އެބައިމީހުން
ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެހެރިކަށް އެގޭ ތަރިހުން

[illegible] ([illegible]) [illegible] ... 60 [illegible] ([illegible] ... 994 [illegible] ([illegible] ص 48-49)

● [illegible] أبوعبدالله بن بطوطه [illegible] ”حدثني الثقات من أهلها كالفقيه عيسى اليمني والفقيه المعلم علي والقاضي عبدالله وجماعة سواهم، أن أهل هذه الجزائر كانوا كفارًا. وكان يظهر لهم في كل شهر عفريت من الجن، يأتي من ناحية البحر كأنه مركب مملوء بالقناديل وكانت عادتهم اذا رأوه أن يأخذوا جارية بكرًا فيزينوها، ويدخلوها (بُدُ خانَهْ) وهي بيت الأصنام، وكان مبنيًّا على ضفة البحر، وله طاق ينظر اليه منه، و يتركوها هناك ليلة، ثم يأتون عند الصّباح فيجدونها ميتة ولايزالون في كلّ شهر يقترعون بينهم، فمن أصابته القرعة أعطى بنته. ثمّ إنّه قدم عليهم مَغْرِبي يُسَمّىَ بأبي البركات البربري، وكَانَ حافظًا للقرآن العظيم. فنزل بدار عجوز منهم بجزيرة المهل فدخل عليها يومًا وقد جمعت أهلها وهنّ يبكين كأنهن في مأتم فاستفهمهن عن شأنهن فلم يفهمنه. فأُتىَ بترجمان فأُخبره أن العجوز كانت

القـرعة عليها، وليس لها إلا بنت واحدة يقتلها العفريت. فقال أبو بركات "أنا أتوجه عوضًا عن بنتك بالليل. وكانَ لا لحية له. فاحتملوه تلك الليلة وأدخلوه (بُدُخَانة) وهو متوضئ وأقام يتلو القرآن، ثم ظهر له العفريت من الطاق فداوم التلاوة فلما كان منه بحيث يسمع القراءة غاص في البحر، وأصبح المغربي وهو يتلو على حاله. فجاءت العجوز واهلها وأهل الجزيرة. ليستخرجوا البنت على عاداتهم فيحرقوها. فوجدوا المغربي يتلو، فمضوا به على ملكهم، وأعلموه بخبره، فعجب منه، وعرض المغربي عليه الأسلام ورغَّبه فيه. فقال له" أقم عندنا إلى الشهر الآخر فإن فعلتَ كفعَلك ونجوت من العفريت أسلمتُ فأقام عندهم وشرح الله صدر الملك للإسلام فأسلم قبل تمام الشهر وأسلم أهله وأولاده وأهل دولته.

ثم حمل المغربي لما دخل الشهر الى (بُدُخَانة) ولم يأت العفريت، فجعل يتلو حتى الصباح. وجاء السلطان والناس معه فوجدوه على حاله. من التلاوة، فكسَّروا الاصنام وهدَّموا (بُدُخانه) وأسلم أهل الجزيرة، وبعثوا إلى سائر الجزائر فاسلم أهلها وأقام المغربي عندهم مُعَظَّماً، وتمذهبوا بمذهبه مذهب الأمام مالك رضى الله عنه. وهم الى هذا العهد يعظمون المغاربه بسببه وبَنَا مسجدًا معروفًا باسمه. وقرأت على مقصورة الجامع منقوشًا في الخشب

„أسلم السلطان أحمد شنورازه على يد أبي البركات البربري المغربي" وجعل ذلك السلطان ثلث مجابي الجزائر صدقة على أبناء السبيل. إذ كان إسلامه بسببهم" [illegible].

(الأستاذ محمود شاكر [illegible] "جزر المالديف" ؤ ص 29 - 31)